

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

1 (24)

I undersökningen behandlas följande:

■ Utredningens centrala innehåll	1
■ Bakgrund	2
■ Skälighetsprincipen	3
■ Livförsäkringsbolagens överskott och dess användning	6
■ Målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner samt förverkligandet av målsättningarna	13
■ Bilagor	22

1 Utredningens centrala innehåll

Livförsäkringsbolagens skälighetsprincip hör ihop med fördelningen av livförsäkringsbolagets överskott å ena sidan mellan kunderna och å andra sidan mellan kunderna och bolagets ägare (om begreppen se närmare avsnitt 3). Principen är gammal men dess innehåll preciserades i samband med totalreformen av försäkringsbolagslagen (521/2008). Då gavs Finansinspektionen i uppdrag att årligen göra en utredning om iakttagande av skälighetsprincipen. Skälighet har dock inte exakt definierats i någon bestämmelse. I denna utredning strävar man efter att analysera hur skälighetsprincipen har uppfyllts och hur försäkringsbolagen har tolkat skälighetsprincipen.

Försäkringsbolagen har i enlighet med den nuvarande försäkringsbolagslagen en lagstadgad skyldighet att informera om sina målsättningar angående tilläggsförmåner samt iakttagande av målsättningarna. Bolagen har berättat rätt så väl om sina målsättningar. Dock har några bolag brister i beskrivningen av målsättningarnas iakttagande. Om information finns kan den vara svår att hitta.

Försäkringsbolagen har inte behandlat fördelningen av överskott mellan kunderna och bolagets ägare. Finansinspektionen anser att även dividendutdelningsprinciperna hör till målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner och att kunderna ska informeras om dessa. Producerandet av denna information på bolagsnivå är viktigt även därför att särskilt försäkringsaktiebolag har möjlighet till olika kapitalstrategier och enbart en numerisk betraktelse inte ger en rätt bild av bolagets målsättningar.

Till livförsäkringsbolagens skälighetsprincip hör även kontinuitetsprincipen, vilket innebär att bolaget ska sträva efter att trygga nivån för utbetalningen av tilläggsförmåner i framtiden. Även under dåliga år bör man sträva efter att garantera tilläggsförmånerna och detta ska man förbereda sig för under de goda åren. Samma krav gäller inte aktieägarnas utdelning och garantikapitalets ränta, men aktieägarnas andel begränsas av de för försäkringstagarna reserverade kommande förmånerna. Tilläggsförmånernas nivå varierar inte lika kraftigt som bolagets resultat.

Utredningsperiodens första år var dåligt med tanke på livförsäkringsbolagens placeringsverksamhet och kapitaltäckning medan det andra året var bra. Enligt våra iakttagelser var de under det första året utdelade tilläggsförmånerna bättre än de under det andra året utdelade som dock uppfyllde de av bolagen publicerade målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner. Bolagen delade inte ut dividender under perioden. Däremot hade bolagen delat ut dividender strax före utredningsperioden. Med andra ord iaktogs enligt vår åsikt kontinuitetsprincipen och bolagen iakttog de utbetalningsprinciper för tilläggsförmåner vilka de själva hade fastställt. Härutöver hade bolagen beaktat skäligheten mellan kundernas olika försäkringar.

Det största problemet var den publicerade informationens kvalitet. Finansinspektionen uppmanar följaktligen livförsäkringsbolagen att sträva efter att informationen om skälighetsprincipen i fortsättningen ska vara på en nivå som följer



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

2 (24)

bästa praxis inom branschen och att branschens bästa praxis skulle utvecklas vidare. Finansinspektionen kommer i fortsättningen att ge anvisningar och diskutera med bolagen om utvecklandet av informationen. Betydande brister fanns bl.a. när det gällde informationens tillgänglighet och att inkludera informationen som en central del i produktinformationen. Iakttagande av de fortsatta målsättningarna hade inte nödvändigtvis ens beskrivits. Dessutom hade de fortsatta målsättningarna inte alltid presenterats på ett konkret sätt. Man ska även fästa uppmärksamhet vid beskrivningarnas åskådlighet.

Finansinspektionen uppmanar bolagen att även fästa uppmärksamhet vid bevarandet av gamla målsättningsdokument eftersom även dessa dokument har betydelse då man bedömer skäligheten när det gäller utbetalningen av tilläggsförmåner.

Slutligen är det skäl att konstatera att förändringar i regleringsomgivningen har haft och även inom den nära framtiden kommer att ha betydande effekter på livförsäkringsbolagens verksamhet och genom detta indirekta effekter på tillämpandet av skälighetsprincipen. Den mest betydande av dessa förändringar är ibruktagandet av ett nytt solvens- och övervakningssystem i enlighet med Solvens II -direktivet år 2013.

Ytterligare information ges av ledande matematiker Jari Niittuinperä (010 831 5517).

2 Bakgrund

Finansinspektionen publicerar nu för första gången en utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip. Då försäkringsbolagslagen ändrades ålades Finansinspektionen skyldigheten att årligen fråga och med år 2009 publicera jämförbar information bolagsvis om skälighetsprincipen. Denna utredning grundar sig på både uppgifter i boksluten och de av försäkringsbolagen separat till Finansinspektionen rapporterade uppgifterna för åren 2008 och 2009.

Om skälighetsprincipen stadgas det i försäkringsbolagslagen. Med livförsäkringsbolagens skälighetsprincip avses en skälig fördelning av överskottet i de i fördelningen delaktiga försäkringarna å ena sidan mellan kunderna och å andra sidan mellan kunderna och bolagets ägare.¹ Då försäkringsbolagslagen förnyades tillades kravet om att försäkringsbolaget ska ge mera information än tidigare om sin praxis angående tillämpningen av skälighetsprincipen och att Finansinspektionen ska publicera information om olika bolags tolkningar av skälighetsprincipens tillämpning. Syftet med bestämmelserna är att främja transparens i försäkringsbolagens verksamhet och konkurrens och därigenom kundens bästa.

I denna utredning publiceras förutom information om hela försäkringsbranschen även information om enskilda bolag. Alla finländska livförsäkringsbolag (bilaga 2) är med i utredningen med undantag för Livförsäkringsaktiebolaget Retro, som inte beviljar liv- och pensionsförsäkringar till privatpersoner eller företag. Retro idkar återförsäkringsverksamhet och sköter utbetalningen av de pensioner som tecknats i de konkursdrabbade bolagen Livförsäkringsaktiebolaget Apollo och Kansa. För enkelhetens skull används det i utredningen kortare namn i stället för försäkringsbolagens officiella namn.

Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Suomi tecknar inte längre försäkringar utan sköter sitt existerande försäkringsbestånd och sålunda avviker dess verksamhetslogik och målsättningar för fördelning av överskott avsevärt från de övriga. Detta syns också i jämförelsen i denna utredning.

¹ I denna utredning används termen kund då man avser försäkringstagare eller förmånstagare.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

3 (24)

Ömsesidiga Försäkringsbolaget Kaleva har specialiserat sig på grupplivförsäkring. Dessutom sköter det före år 1997 teckna risk- och sparlivförsäkringar. Sparförsäkringarna är berättigade till en särskild extra tilläggsförmån som bestäms i samband med försäkringens upphör.

Försäkringsaktiebolaget Liv-Alandia har ingått ett koassuransavtal med Aktia Livförsäkring och Liv-Alandias tilläggsförmåner är desamma som Aktias.

Finansinspektionen samlar årligen statistiskt material från livförsäkringsbolagen angående försäkringar. Materialet har använts i utredningen om iakttagande av skälighetsprincipen. Därtill jämförs i utredningen den av företagen på deras webbplatser publicerade informationen om målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner samt redogörelser för uppfyllelsen av målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner. Uppgifterna i denna utredning har hämtats från försäkringsbolagens webbplatser den 27 maj 2010 med undantag för Liv-Alandia vars uppgifter inte var tillgängliga för denna dag p.g.a. uppdateringen av webbplatsen och vars uppgifter har erhållits senare.

Ytterligare information om livförsäkring, livförsäkringsprodukter och lagstiftning om livförsäkring finns i materialet i källförteckningen i bilaga 1.

3 Skälighetsprincipen

3.1 Allmänt

Till uppfyllelsen av skälighetsprincipen hör tre centrala begrepp:

- trygghetsprincipen
- skälighetsprincipen
- kontinuitetsprincipen

Enligt trygghetsprincipen ska livförsäkringarna prissättas på ett tryggt sätt så att försäkringspremierna och försäkringens placeringsavkastning räcker till för förväntade förbindelser. De allmänna principerna för fördelningen av detta överskott som uppstår härmed bestäms genom skälighetsprincipen. Eftersom livförsäkringsbolagets resultat varierar årligen och det inte ens uppstår överskott under vissa år bör tilläggsförmånernas kvantitet utjämnas mellan åren.

I det följande behandlas respektive princip mera ingående.

3.2 Trygghetsprincipen

I 13 kap. 1 § 2 mom. i försäkringsbolagslagen stadgas det: "Beräkningsgrunderna för försäkringspremierna för nya livförsäkringar ska uppgöras med hänsyn till tryggheten av de försäkrade förmånerna så att försäkringsbolaget kan fullgöra alla sina förbindelser som föranleds av dessa försäkringar utan att behöva använda andra tillgångar än försäkringspremierna för dessa försäkringar och den avkastning som fås genom placering av dem, på ett sätt som skulle kunna äventyra möjligheterna att uppfylla solvenskraven...".

Till beräkningsgrundernas trygghetsprincip hör alltså tanken om att försäkringspremierna fastställs på ett tryggt sätt. P.g.a. det i premierna inkluderade säkerhetstillägget skapar beräkningsgrunderna sannolikt i genomsnitt överskott. Detta överskott ges tillbaka till kunderna i form av tilläggsförmåner i sådana försäkringar där kunderna har rätt till det av försäkringarna eventuellt skapade överskottet.

Dessutom konstateras det i 9 kap. 1 § 2 mom. i försäkringsbolagslagen: "Försäkringsbolaget ska ha betryggande beräkningsgrunder för bestämmande av ansvarsskulden. Ansvarsskulden ska alltid vara tillräcklig så att försäkringsbolaget vid en skälig bedömning kan fullgöra de förpliktelser som uppkommer till följd av bolagets försäkringsavtal."



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

4 (24)

Enligt ansvarsskuldens trygghetsprincip uppstår det sannolikt överskott under hela avtalsperioden.

3.3 Skälighetsprincipen

I 13 kap. 2 § 1 mom. 1 satsen i försäkringsbolagslagen stadgas det: "När tilläggsförmåner beviljas på försäkringar som enligt försäkringsavtalet har rätt till eventuella tilläggsförmåner på grundval av överskott som dessa försäkringar avkastat, ska i skälig omfattning både i fråga om det totala beloppet av de tilläggsförmåner som beviljas på dessa försäkringar och i fråga om fördelningen av dessa förmåner, beaktas beloppet och uppkomstsättet av överskottet på dessa försäkringar."

Skälighetsprincipen gäller alltså sådana försäkringar för vilka det i försäkringsavtalet har avtalats om rättighet till överskott. Rättigheten till överskott har vanligen fastslagits i försäkringsvillkoren. T.ex. till fondförsäkringar brukar det inte höra någon rättighet till överskott.

Överskottet utbetalas genom att man ger tilläggsförmåner. Försäkringsskydden kan höjas eller premierna kan sänkas. Försäkringsbesparingar kan även utökas genom kundgottgörelser eller tilläggsräntor vilket i allmänhet även innebär en höjning av riskskyddet.

Senare då man utrett överskottet har man skilt mellan ovillkorliga och villkorliga kundgottgörelser. Man kan låta bli att betala villkorliga kundgottgörelser t.ex. då försäkringsbolagets solvens är hotad eller då kunden återköper försäkringen. Villkorliga kundgottgörelser kan också senare omvandlas till ovillkorliga.

Som det konstaterades ska skälighet bedömas å ena sidan mellan kunderna och å andra sidan mellan kunderna och bolagets ägare.

T.ex. försäkringens storlek och beräkningsränta kan påverka överskottsbeloppet och därmed kan de även påverka tilläggsförmånernas storlek. Tilläggsförmånernas storlek kan även påverkas av på vilket sätt överskottet uppstår, såsom avtalets längd och möjligheten att återköpa försäkringen. I pensionsförsäkringar har ju möjligheten till återköp begränsats.

Då man jämför olika försäkringar med beräkningsränta finns det inte nödvändigtvis stora skillnader i totalavkastningen eftersom försäkringar med högre beräkningsränta oftast

får mindre kundgottgörelser. Försäkringar som har högre beräkningsränta än andra försäkringar har större ränterisk i ansvarsskulderna och en del bolag använder detta som motivering för att dessa försäkringar ger kunden t.o.m. lägre totalavkastning.

Dessutom ska försäkringsbolagets styrelse behandla målen för utbetalningen av tilläggsförmåner. I 13 kap. 2 § 3 mom. i försäkringsbolagslagen konstateras det: "Försäkringsbolaget ska för utbetalningen av tilläggsförmåner ha skriftliga mål som godkänts av styrelsen och som försäkringsbolaget ska offentliggöra på sina webbplatser och i sitt bokslut."

Syftet med bestämmelsen är att främja konkurrens och transparens i försäkringsbolagets verksamhet. Enligt motiveringarna i försäkringsbolagslagen ska förutom försäkringstagarna även placerare och försäkringsbolagets ägare ha en tydlig och rätt bild av fördelningen mellan olika intressegupper av överskottet som skapas av försäkringarna.

Transparens betonas ytterligare i 13 kap. 2 § 3 mom. 2 satsen i försäkringsbolagslagen: "Försäkringsbolaget ska årligen på sina webbplatser och i sitt bokslut framställa en rapport om måluppfyllelsen och eventuella motiveringar till att målen inte uppnåtts."

3.4 Kontinuitetsprincipen

Trots trygghetsprincipen kan försäkringsbolagets resultat uppvisa underskott; resultatet för försäkringsbolagets riskrörelse varierar från år till år och placeringsverksamheten är cyklisk.

Kontinuitetsprincipen nämns i 13 kap. 2 § 1 mom. 2 satsen i försäkringsbolagslagen: "Tilläggsförmånerna får inte äventyra möjligheterna att uppfylla de solvenskrav ... eller kontinuiteten i nivån på tilläggsförmånerna."

Enligt principen får man under goda år inte dela ut allt för mycket tilläggsförmåner så att man kan dela ut tilläggsförmåner även under dåliga år. Å andra sidan får man inte heller dela ut på detta sätt ofördelade tilläggsförmåner i form av dividender.

Kontinuitetsprincipen är viktig för kunden. I samband med försäljningen av försäkringen ges kunden en bild av försäkringens avkastning. Det handlar om uppfyllelsen av detta löfte.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

5 (24)

Uppfyllelsen av solvenskravet är dock primärt ur försäkringsbolagets synvinkel. Utbetalningen av tilläggsförmåner får aldrig äventyra uppfyllelsen av solvenskravet. Det är också viktigt för kunden att försäkringsbolaget kan fortsätta sin verksamhet och betala de utlovade förmånerna.

3.5 Försäkringar som är berättigade till tilläggsförmån samt omfattningen av denna utredning

Som det konstaterades i det föregående ska det avtalas separat om rätten till överskott i försäkringsavtalet.

Fondförsäkringar är i allmänhet inte delaktiga i fördelningen av överskott och följaktligen presenteras de inte separat. Fondförsäkringarna är dock med i analysen av hela bolagets överskott i enlighet med avsnitt 4.3.

I talen ingår även andra försäkringsgrenar som faller utanför ramen för denna utredning, såsom främst kapitaliseringsavtal och rena grupplivförsäkringar. I vissa fall ger bolagen tilläggsförmåner genom att höja försäkringssummorna eller genom att sänka premierna.

Likaså är mottagen återförsäkring också med i hela bolagets tal.

3.6 Hur överskott uppstår

Livförsäkringsbolagets överskott består av tre delar:

- risköverskott
- omkostnadsöverskott
- ränteöverskott

Samma indelning syns även i försäkringspremierna som innehåller risk-, omkostnads- och ränteandelar: i den del av beräkningsgrunden som gäller riskmålet beskrivs försäkringsrisken, såsom dödligheten och invaliditeten, i omkostnadsdelen kostnaderna för premierna och besparingarna och i räntegrunddelen beräkningsräntorna.

Livförsäkringsbolagets årliga resultat består av summan av ränte-, risk- och omkostnadsrörelsernas summa. I dessa komponenter kan man årligen observera betydande slumpmässig variation. Om placeringsverksamhetens avkastning överskrider den fasta beräkningsränta som lovats för försäkringarna och den eventuellt årligen fastställda kundgottgörelsen, uppstår ränteöverskott. Om de av försäkringarna förorsakade riskersättningarna underskrider de av

försäkringarna debiterade riskavgifterna, uppstår risköverskott. Om bolagets affärsomkostnader är mindre än de av försäkringarna debiterade belastningarna, uppstår omkostnadsöverskott. Inom fondförsäkringarna är endast risk- och omkostnadsöverskott möjliga.

Å andra sidan är det möjligt att försäkringarna även skapar underskott. Även om försäkringspremien är vid försäljningstidpunkten fastställd påtryggande uppstår det dock inte nödvändigtvis något överskott. Då försäkringarna kontinuerligt skapar underskott kan försäkringsbolaget ändra beräkningsgrunden för nya försäkringar. För de gällande försäkringarna är det möjligt att ändra beräkningsgrunderna endast i vissa situationer enligt försäkringsbolagslagen. Det enda alternativet för försäkringsbolaget är att öka ansvarsskulden för de försäkringar som skapar underskott.

Placeringsavkastningen på eget kapital beaktas antingen enbart i ränterörelsens resultat eller så räknas ränterörelsens resultat å ena sidan utan avkastning på eget kapital och å andra sidan med avkastning på eget kapital. I denna utredning används det senare analys sättet.

Finansinspektionen samlar årligen in uppgifter om hur överskott uppstår. Ett sammandrag för åren 2008 och 2009 presenteras senare i denna utredning. Termerna definieras noggrannare i bilagorna till Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar i ifyllningsråden för rapport 25.

3.7 Användning av överskottet

Skälighetsprincipen gäller uttryckligen användningen av överskottet. Då bolaget går på vinst utdelas överskottet i aktiebolaget som tilläggsförmån till kunderna eller reserveras för kommande tilläggsförmåner, eller delas ut som dividend och en del går åt till skatter. I ett ömsesidigt bolag betalar man i stället för dividend ränta på garantikapitalet till garantikapitalets ägare. Dessutom lämnas i allmänhet en del av vinsten till att stärka bolagets solvens. Då man i denna utredning talar om dividender avses därmed även garantikapitalets ränta.

Användningen av det till försäkringsverksamheten hörande överskottet har indelats i beviljade ovillkorliga och villkorliga förmåner och kundgottgörelser, förändringar av ansvarsskulden och utjämningsansvaret samt annan användning.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

6 (24)

Finansinspektionen insamlar årligen även information om användningen av överskottet. Sammanfattningen för åren 2008 och 2009 presenteras senare i denna utredning. Termerna har definierats i bilagorna till Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar i ifyllningsråden för rapport 25.

För att försäkringsbolaget ska kunna behandla sina kunder sinsemellan rättvist i förhållande till vilka försäkringar som skapar över- eller underskott ska försäkringsbolaget klassificera försäkringsavtalen vid tillämpandet av skälighetsprincipen. T.ex. försäkringar som har en beräkningsränta på 4,5 % får i allmänhet inte en likadan kundgottgörelse som försäkringar med en beräkningsränta på 2,5 %. Det finns inte nödvändigtvis några stora skillnader mellan försäkringarnas totalavkastningar. Naturligtvis har försäkringen med en beräkningsränta på 4,5 % en garanterad avkastning på 4,5 %.

Även andra klassificeringsfaktorer finns i bruk. T.ex. tilläggsförmånerna för pensionsförsäkringar som saknar återköpsmöjlighet är större än tilläggsförmånerna för kortare sparförsäkringar.

En rättvis allokering av överskottet både mellan kunderna och mellan kunderna och försäkringsbolagets ägare kan vara en krävande uppgift.

I anslutning till försäkringar som har än högre beräkningsränta än andra försäkringar har försäkringsbolaget en större ränterisk för ansvarsskulden. Inom finasteorin har man allmänt antagit att avkastning och risk går hand i hand: ju tryggare ett placeringsobjekt är, desto mindre blir den förväntade avkastningen för placeraren, och vice versa. Eftersom en hög beräkningsränta är ur försäkringsbolagets synvinkel kopplad till en högre risk har en del bolag t.o.m. argumenterat för att dessa försäkringar borde ha en lägre totalavkastning.

Försäkringsaktiebolag kan dessutom ha olika kapitaliseringsstrategier för att optimera den effektiva användningen av kapitalet. Kunderna ska informeras klart om dessa.

4 Livförsäkringsbolagens överskott och dess användning

4.1 Inledning

Resultatet av livförsäkringsbolagets placeringsverksamhet samt bolagets solvens är centrala faktorer då man fastställer tilläggsförmånernas nivå. I det följande kommer en allmän överblick över dessa faktorer under åren 2008 och 2009 med tanke på hela försäkringssektorn och skälighetsprincipen, och slutligen presenteras en sammanfattning i tabeller i vilka man har specificerat försäkringsverksamhetens överskott och dess användning för hela bolaget.

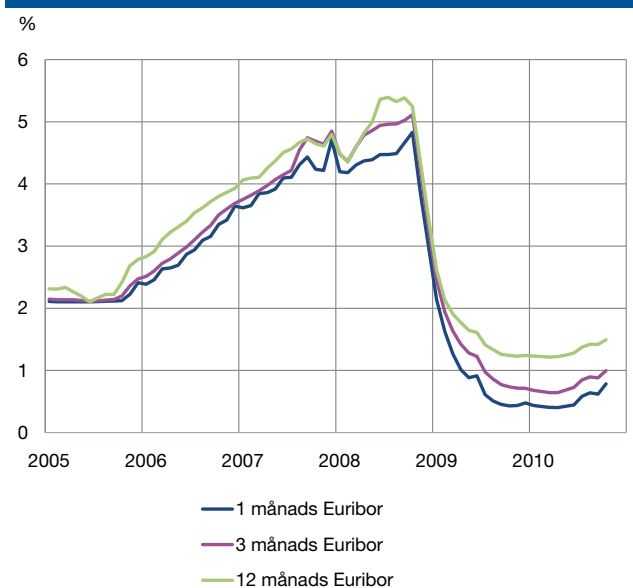
4.2 Livförsäkringsbolagens verksamhetsomgivning

Placeringsmarknadens utveckling påverkar på ett avgörande sätt livförsäkringsbolagens ekonomiska resultat och solvens.

Finanskrisen som började år 2007 på bostadskreditmarknaden i USA påverkade avsevärt försäkringsbolagens placeringsavkastningar år 2008. Krisen påverkade negativt alla försäkringsbolag men p.g.a. skillnaderna mellan bolagens strategier fanns det dock skillnader.

År 2008 sjönk Euribor avsevärt som följd av finanskrisen såsom man ser i figur 4.1.

Figur 4.1.
1, 3 och 12 månaders Euribor



Källa: Reuters.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

Likaså har t.ex. räntorna på finska statens 5 och 10 års obligationer sjunkit från och med hösten 2008, såsom man ser i figur 4.2.

Samtidigt hade försäkringsbolagen försäkringar med beräkningsränta där beräkningsräntan var t.o.m. 3,5–4,5 %. Därmed var det utmanande för försäkringsbolagen att få tillräcklig avkastning på försäkringar med beräkningsränta och flera försäkringsbolags ränterörelse var negativ. Beräkningsräntan fastställer minimiavkastningskravet för de placerade medlen och därmed medför en låg räntenivå en betydande utmaning för livförsäkringsbolagen.

Ur kundernas synvinkel var situationen god eftersom konsumentprisernas förändringar samtidigt var måttliga, vilket kan ses i figur 4.3.

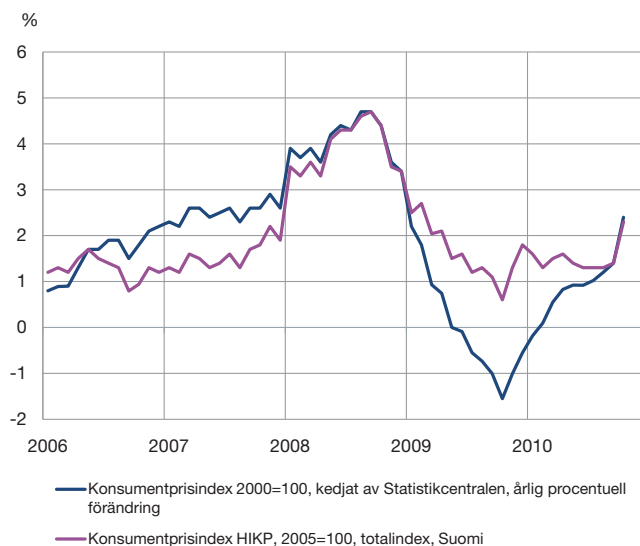
Bolagens ränteöverskott påverkades bl.a. av allokeringen av placeringar samt skyddet för de till kunderna givna avkastningsgarantierna. I figur 4.4 beskrivs bolagens placeringsallokering vid slutet av år 2009.

Figur 4.2.
Räntorna på finska statens 5 och 10 års obligationer



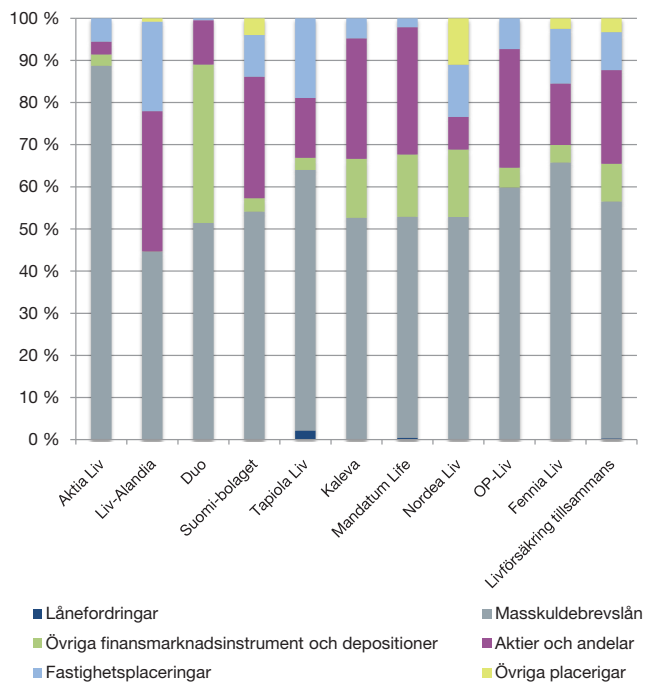
Källa: Reuters.

Figur 4.3.
Konsumentprisindexens förändringar



Källa: Statistikcentralen.

Figur 4.4.
Placeringsallokering 31.12.2009 (till verkligt värde)



Källa Finansinspektionen.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

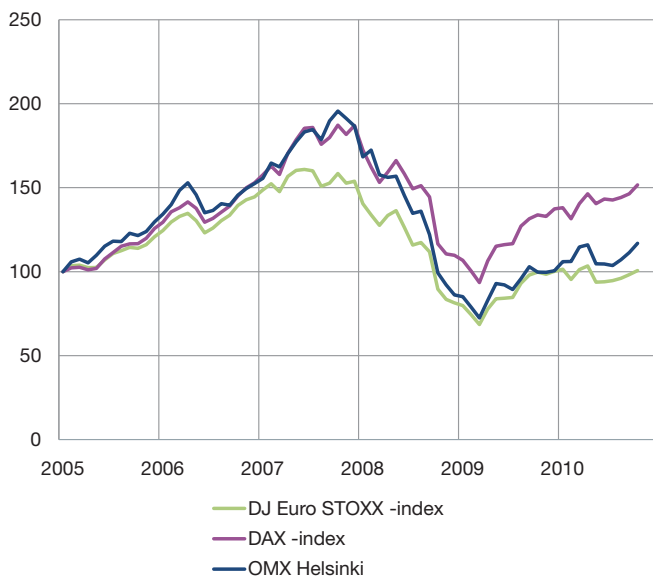
8 (24)

Bolagens placeringsallokering varierar alltså avsevärt. Bolagens placeringsstrategier påverkas bl.a. av bolagens riskvilighet och i fortsättningen i en allt högre grad av risker och kapitalkrav som riktas på placeringar enligt solvensramen (Solvens II). Å andra sidan påverkar placeringsallokeringen den avkastning som kunderna får.

År 2008 påverkade finanskrisen hela placeringsmarknaden, men år 2009 stimulerades aktiemarknaden, vilket framgår av figur 4.5. År 2009 var i helhet mycket gynnsamt för placeringsverksamheten, trots att situationen i början av året såg mycket svag ut.

Figur 4.5.
Aktieindex i euro-området

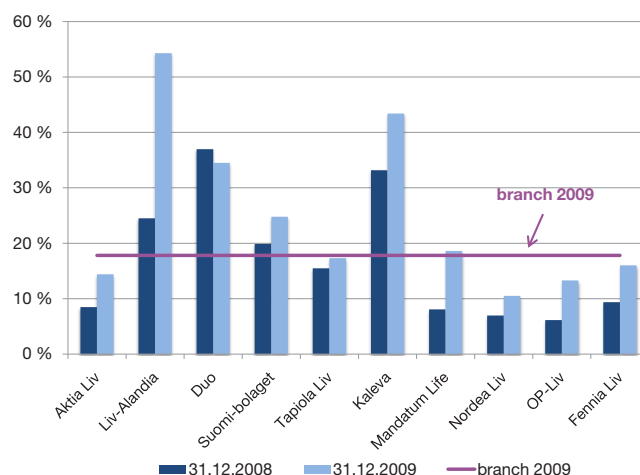
Periodens början = 100



Källor: Bloomberg och NASDAQ OMX Helsingfors.

Såsom det framgår av figur 4.6 var livförsäkringsbolagens solvens i slutet av år 2008 på endast en nöjaktig nivå trots att flera livförsäkringsbolags kapital förstärktes under året. År 2009 däremot lyfte placeringarnas gynnsamma utveckling livförsäkringsbolagens solvens till en god nivå. Inom utredningens betraktelseperiod inföll alltså både ett mycket gott och ett mycket dåligt år ur placeringsverksamhetens och solvensens synvinkel.

Figur 4.6.
Solvenskapitalet i procent av ansvarsskuden (solvensgrad)



Källa: Finansinspektionen.

Inom den nuvarande solvensramen har placeringsallokeringen inte så stor betydelse som i solvensramen för Solvens II. Därmed kan man i figur 4.6 även se bolagens olika kapitalstrategier. I koncernens dotterbolag har man i allmänhet mindre kapital än i själva moderbolaget men samtidigt är moderbolaget vid behov berett att tillföra kapital till dotterbolagen.

Skälighetsprincipen i försäkringsbolagslagen ställer krav på försäkringsbolagen. Enligt skälighetsprincipen har kunden rätt till en skälig del av det överskott som skapas av försäkringarna.

Som man kan se i figur 4.7 var de verkliga värdena för placeringsverksamhetens nettoavkastning år 2008 negativa för nästan alla livförsäkringsbolag. P.g.a. de negativa avkastningarna från placeringsverksamheten uppstod det inte år 2008 för största delen av livförsäkringsbolagen något sådant överskott i till överskott berättigade försäkringar varav en skälig del enligt skälighetsprincipen skulle returneras de till överskott berättigade försäkringarna. Dock är kontinuitetskravet för tilläggsförmåner en del av skälighetsprincipen och p.g.a. detta strävar livförsäkringsbolagen efter att ge de till överskott berättigade försäkringarna tilläggsförmåner. År 2008 finansierade livförsäkringsbolagen tilläggsförmånerna



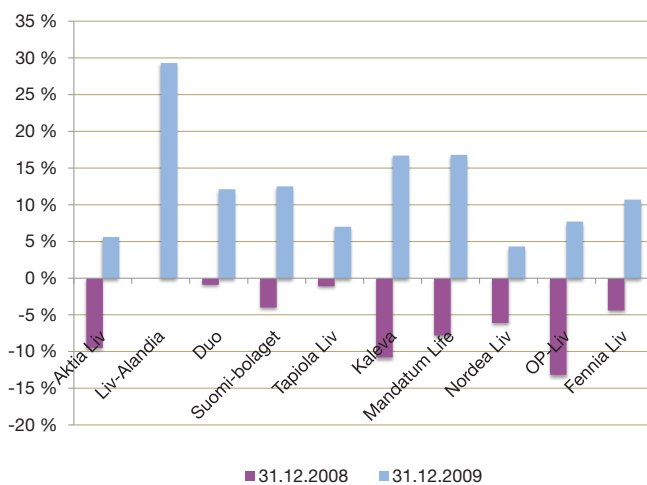
Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

9 (24)

genom att avveckla de under tidigare år insamlade buffertarna för ansvarsskulden – kommande tilläggsförmånens ansvar eller ansvarsskuldens fondräntekompletteringar. Dessutom har man använt eget kapital för finansieringen av tilläggsförmåner.

Figur 4.7.
Nettoavkastningsprocent på sysselsatt kapital
(till verkligt värde)



Källa: Finansinspektionen.

År 2009 var gott för livförsäkringsbolagen både med tanke på placeringsverksamhetens avkastningar och solvensen, vilket möjliggjorde normala kundgottgörelser.

4.3 Analys för de enskilda bolagens del

I det följande presenteras statistik som grundar sig på bokslutsuppgifterna från åren 2008 och 2009. Där presenteras å ena sidan källorna till överskottet och å andra sidan användningen av överskottet.

Utredningen gäller det existerande försäkringsbeståndet. Nya försäkringar beviljas inte nödvändigtvis på samma villkor som gäller för försäkringsavtalen i det existerande försäkringsstocken. Dessutom kan ett enskilt försäkringsavtal avvika från talen på sammanlagd nivå, vilka har presenterats i utredningen.

Jämförbarheten begränsas även av eventuella exceptionellt höga engångspremier som uppstår t.ex. då man överför pensionsstiftelsers ansvar till livförsäkringsbolag.

Det statistiska materialet är utredningens bakgrundsmaterial och grundar sig på bokslutsuppgifter samt på rapporter som har lämnats in till Finansinspektionen. Det statistiska materialet gäller bolagen på sammanlagd nivå och därför innehåller det även de försäkringstekniska resultaten för de försäkringsgrenar som inte är berättigade till tilläggsförmåner. En del bolag har en sådan struktur på sitt försäkringsbestånd att en betydande del av risk- eller omkostnadsöverskottet består av dylika försäkringar (jfr tabell 4.3, raden "Andel av ansvarsskuld"). Dessutom har bolagen olika buffertar och praxis för uppsamlandet och avvecklandet av buffertar, och dessa försvårar tolkningen och jämförandet av resultaten.

Man bör även komma ihåg att spar- och pensionsförsäkringar är långsiktiga placeringsobjekt. Sålunda är det för denna utredning tillgängliga statistiska materialet för åren 2008 och 2009 för kort och heterogent för att man skulle kunna dra särskilt tillförlitliga konklusioner.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

10 (24)

Tabellerna 4.1 och 4.2 med information om de olika bolagen har sammanställts på basis av det statistiska materialet för åren 2008 och 2009:

Tabell 4.1
Överskottet år 2008 och dess användning

Omformad resultaträkning (1.000 euro) 2008	Aktia Liv	Liv-Alandia	Duo	Suomi-bolaget *	Tapiola Liv **	Kaleva *	Mandatum Life	Nordea Liv	OP-Liv	Fennia Liv	Sammanlagt
Försäkringsteknisk kalkyl											
Överskott som hänför sig till försäkringsverksamheten											
Ränteöverskott	-12 032	-3 115	-890	-43 005	3 232	-74 627	-188 025	-306 350	-486 985	-30 643	-1 139 209
Risköverskott	1 725	336	529	11 149	7 760	2 096	13 087	17 420	13 228	3 772	78 861
Omkostnadsöverskott	129	-113	-2 937	0	-6 144	5 259	10 192	36 918	34 120	1 049	72 329
Annat överskott	41	0	44	7 794	6 088	88	3 059	2 429	0	312	25 943
Sammanlagt	-10 137	-2 892	-3 254	-24 062	10 936	-67 184	-161 687	-249 584	-439 637	-25 511	-962 075
Användning av överskott som hänför sig till försäkringsverksamheten											
Beviljade ovillkorliga tilläggsförmåner och kundgottgörelser	-1 005	-68	-392	-18 368	0	-29	-3 210	-133 079	-17 011	-244	-173 406
Beviljade villkorliga tilläggsförmåner och kundgottgörelser	0	0	0	0	-9 672	-46 216	-24 655	-783	-5 217	-4 448	-100 664
Förändring i ansvarsskulden (utan utjämningsansvar)	20 949	0	0	8 880	11 325	107 189	1 641	135 000	30 099	6 586	332 995
Förändring i utjämningsansvar	-269	-143	-293	-393	-7 355	-3 079	-4 067	-3 158	-1 694	-686	-28 493
Annan användning	-101	70	-51	-20	-9 582	-179	-1 921	-126	-3 567	-615	-25 674
Sammanlagt	19 574	-141	-736	-9 901	-15 285	57 686	-32 211	-2 146	2 610	593	4 757
Differens av överskott och användning av överskott som hänför sig till försäkringsverksamheten											
	9 437	-3 033	-3 990	-33 963	-4 349	-9 498	-193 898	-251 730	-437 026	-24 918	-957 318
Övriga belopp som hänför sig till det försäkringstekniska resultatet											
Till eget kapital allokerad andel av investeringsverksamhetens nettoavkastning	740	-327	-208	-3 310	5 228	-6 444	-37 019	-13 433	-13 893	-1 538	-64 975
Övriga poster	-4	12	-1 682	0	2 677	0	-209	2 570	-3 856	0	2 186
Försäkringstekniskt resultat (i enlighet med resultaträkning)	10 173	-3 348	-5 880	-37 273	3 556	-15 942	-231 127	-262 593	-454 775	-26 455	-1 020 107
Skatter	-2 181	4	0	-595	-6 312	73	62 535	-18	75 972	134	123 299
Övriga poster	0	234	-4	-3 270	2 758	297	5 915	0	0	0	8 687
Räkenskapsperiodens vinst (i enlighet med resultaträkningen)	7 992	-3 110	-5 884	-41 138	2	-15 572	-162 677	-262 611	-378 803	-26 322	-888 121

* Ömsesidigt försäkringsbolag.

** Ömsesidigt bolag, Tapiola Liv och Företagens Livförsäkring Tapiola tillsammans

Källa: Finansinspektionen.

Tabell 4.2
Överskottet år 2009 och dess användning

Omformad resultaträkning (1.000 euro) 2009	Aktia Liv	Liv-Alandia	Duo	Suomi-bolaget *	Tapiola Liv **	Kaleva *	Mandatum Life	Nordea Liv	OP-Liv	Fennia Liv	Sammanlagt
Försäkringsteknisk kalkyl											
Överskott som hänför sig till försäkringsverksamheten											
Ränteöverskott	-12 531	1 299	2 091	339 649	36 741	70 688	367 123	88 175	17 666	11 039	921 940
Risköverskott	3 071	414	1 053	14 210	6 264	4 500	17 666	18 853	19 755	5 391	91 178
Omkostnadsöverskott	-93	-7	-3 066	0	-8 418	5 449	6 110	33 593	25 595	173	59 335
Annat överskott	0	0	0	2 257	4 611	175	4 498	0	0	0	11 541
Sammanlagt	-9 553	1 706	78	356 116	39 198	80 812	395 397	140 621	63 016	16 603	1 083 993
Användning av överskott som hänför sig till försäkringsverksamheten											
Beviljade ovillkorliga tilläggsförmåner och kundgottgörelser	-1 037	-60	-536	-160 970	0	-3 427	-2 304	-98 051	-4 164	-250	-270 799
Beviljade villkorliga tilläggsförmåner och kundgottgörelser	0	0	0	0	-9 846	-20 103	-18 809	-165	-1 936	-1 682	-52 541
Förändring i ansvarsskulden (utan utjämningsansvar)	20 371	0	0	-133 289	-43 975	-57 214	-1 693	55 000	-12 000	-6 561	-179 361
Förändring i utjämningsansvar	-777	-69	-551	203	-8 372	32 007	11 112	-2 524	-810	-290	29 929
Annan användning	-356	-42	-94	-69	12 593	-880	-2 437	-133	-6 892	-581	1 108
Sammanlagt	18 201	-171	-1 181	-294 125	-49 600	-49 617	-14 131	-45 873	-25 802	-9 364	-471 663
Differens av överskott och användning av överskott som hänför sig till försäkringsverksamheten											
	8 648	1 535	-1 103	61 991	-10 402	31 195	381 267	94 747	37 214	7 239	612 330
Övriga belopp som hänför sig till det försäkringstekniska resultatet											
Till eget kapital allokerad andel av investeringsverksamhetens nettoavkastning	1 050	455	1 139	67 306	13 086	20 800	85 151	5 121	16 909	3 369	214 386
Övriga poster	9	0	838	0	1 948	0	235	-4 451	2 657	932	2 168
Försäkringstekniskt resultat (i enlighet med resultaträkning)	9 707	1 990	874	129 297	4 632	51 995	466 652	95 417	56 780	11 540	828 885
Skatter	-2 293	-39	0	2 813	-1 125	-21	-118 000	203	-15 174	0	-133 636
Övriga poster	0	26	-2	-4 487	935	-393	-1 547	0	2 324	0	-3 144
Räkenskapsperiodens vinst (i enlighet med resultaträkningen)	7 414	1 977	872	127 623	4 442	51 581	347 105	95 620	43 930	11 540	692 104

* Ömsesidigt försäkringsbolag.

Källa: Finansinspektionen.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

11 (24)

Enligt tabellerna var försäkringsverksamhetens överskott år 2008 negativt för nästan alla försäkringsbolag medan det år 2009 var positivt.

År 2008 var ränterörelsen förlustbringande förutom för ett försäkringsbolag, medan den år 2009 var positiv för alla förutom ett försäkringsbolag. Riskrörelsen å sin sida har under båda åren gått på vinst med undantag för ett försäkringsbolag. Omkostnadsrörelsen var vinstbringande för över hälften av försäkringsbolagen under år 2008 och för ca hälften av bolagen under år 2009.

Trots placeringsverksamhetens negativa avkastning och det därav uppkomna underskottet för försäkringsverksamheten år 2008 beviljade försäkringsbolagen i enlighet med skälighetsprincipens kontinuitetskrav i varierande grad både ovillkorliga och villkorliga tilläggförmåner och kundgottgörelser. Andelen av dessa i förhållande till hela överskottet varierar kraftigt från bolag till bolag. Försäkringsbolagen har finansierat de beviljade tilläggförmånerna närmast genom att avveckla en del av de under tidigare år ackumulerade buffertarna för ansvarsskulden.

I jämförelsen mellan de olika bolagen bör man även beakta att de bolag som tillämpar den lägre beräkningsräntan kan ge större tilläggförmåner än de bolag vars försäkringsavtal har beviljats med högre beräkningsränta. Försäkringarnas totalavkastning består av det sammanlagda beloppet för beräkningsräntan eller årsräntan och kundgottgörelsen. I tabell 4.3 beskrivs de till överskott berättigade individuella försäkringarnas fördelning per garanterad ränta.

Tabell 4.3

De på beräkningsränta grundade försäkringarnas relativa andel av ansvarsskulden år 2009

Individuella sparförsäkringar berättigade till överskottet per garanterad ränta	Aktia Liv	Liv-Alandia	Duo	Suomi-bolaget *	Tapiola Liv *	Kaleva *	Mandatum Life	Nordea Liv	OP-Liv	Fennia Liv
4,50 %	23,5 %	24,5 %	0,0 %	100,0 %	61,1 %	100,0 %	26,6 %	15,3 %	3,6 %	13,1 %
3,50 %	25,2 %	19,9 %	7,9 %	0,0 %	22,0 %	0,0 %	59,6 %	6,0 %	57,8 %	38,5 %
2,50 %	51,3 %	55,6 %	47,4 %	0,0 %	6,3 %	0,0 %	6,2 %	0,6 %	38,4 %	48,4 %
1,50 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %	10,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,2 %	0,0 %
0,00 %	0,0 %	0,0 %	44,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	7,6 %	78,0 %	0,0 %	0,0 %
Sammanlagt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Andel av ansvarskuld	16,6 %	8,5 %	35,5 %	24,7 %	23,6 %	95,8 %	5,4 %	44,4 %	37,1 %	8,8 %
Individuella pensionförsäkringar berättigade till överskottet per garanterad ränta	Aktia Liv	Liv-Alandia	Duo	Suomi-bolaget *	Tapiola Liv *	Kaleva *	Mandatum Life	Nordea Liv	OP-Liv	Fennia Liv
4,50 %	75,0 %	83,7 %	0,0 %	100,0 %	80,5 %	0,0 %	87,3 %	59,3 %	33,7 %	71,5 %
3,50 %	19,6 %	11,6 %	33,0 %	0,0 %	13,8 %	0,0 %	10,4 %	26,8 %	48,4 %	17,7 %
2,50 %	5,4 %	4,7 %	56,5 %	0,0 %	3,4 %	0,0 %	2,0 %	1,3 %	17,8 %	10,7 %
1,50 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	2,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %
0,00 %	0,0 %	0,0 %	10,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,3 %	12,5 %	0,0 %	0,0 %
Sammanlagt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	0,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Andel av ansvarskuld	44,8 %	52,3 %	5,0 %	53,8 %	38,2 %	0,0 %	22,0 %	8,0 %	13,1 %	32,7 %

* Ömsesidigt försäkringsbolag.

Källa: Finansinspektionen.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

12 (24)

4.4 Försäkringarnas totalavkastningar

I tabell 4.4 beskrivs totalavkastningarna för försäkringsprodukter, inklusive gruppensionsförsäkringar, för år 2008 och i tabell 4.5 för år 2009. Kalevas sparförsäkringar är berättigade till en särskild extra tilläggsförmån som fastställs efter försäkringens slut.

Tabell 4.4
Vissa försäkringsprodukters totalavkastningar år 2008

Individuella sparförsäkringar berättigade till överskottet per garanterad ränta	Aktia Liv	Liv-Alandia	Duo	Suomi-bolaget *	Tapiola Liv *	Kaleva *	Mandatum Life	Nordea Liv	OP-Liv	Fennia Liv
4,50 %	4,50 %	4,50 %	-	7,10 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %
3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,70 %	-	4,00 %	-	4,25 %	3,50 %	3,50 %	4,45 %
2,50 %	2,50 %	2,50 %	3,70 %	-	3,50-4,40 %	-	4,25 %	3,50 %	3,50 %	4,45 %
1,50 %	-	-	3,70 %	-	4,50 %	-	-	-	3,50 %	-
0,00 %	-	-	3,70 %	-	-	-	4,25 %	4,00 %	-	-
Individuella pensionförsäkringar berättigade till överskottet per garanterad ränta	Aktia Liv	Liv-Alandia	Duo	Suomi-bolaget *	Tapiola Liv *	Kaleva *	Mandatum Life	Nordea Liv	OP-Liv	Fennia Liv
4,50 %	4,50 %	4,50 %	-	6,10 %	4,50 %	-	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,75 %
3,50 %	4,00 %	4,00 %	3,80 %	-	4,00-4,50 %	-	4,50 %	3,50 %	4,50 %	4,75 %
2,50 %	4,00 %	4,00 %	3,80 %	-	3,50-4,50 %	-	4,50 %	3,50 %	4,50 %	4,75 %
1,50 %	-	-	3,80 %	-	4,50 %	-	-	-	4,50 %	-
0,00 %	-	-	3,80 %	-	-	-	4,50 %	4,25 %	-	-
Gruppensionsförsäkringar berättigade till överskottet per garanterad ränta	Aktia Liv	Liv-Alandia	Duo	Suomi-bolaget *	Tapiola Liv *	Kaleva *	Mandatum Life	Nordea Liv	OP-Liv	Fennia Liv
4,50 %	-	-	-	-	-	-	-	4,50 %	-	-
4,25 %	-	-	-	-	4,45 %	-	4,50 %	-	-	-
3,50 %	4,00 %	4,00 %	-	4,20 %	4,00 %	-	4,50 %	3,50 %	4,50 %	4,75 %
2,50 %	4,00 %	4,00 %	-	-	4,50 %	-	-	3,50 %	4,50 %	-
1,50 %	-	-	-	-	-	-	-	-	4,50 %	-
0,00 %	-	-	-	-	-	-	4,50 %	4,25 %	-	-

* Ömsesidigt försäkringsbolag.

Källa: Finansinspektionen.

Tabell 4.5
Vissa försäkringsprodukters totalavkastningar år 2009

Individuella sparförsäkringar berättigade till överskottet per garanterad ränta	Aktia Liv	Liv-Alandia	Duo	Suomi-bolaget *	Tapiola Liv *	Kaleva *	Mandatum Life	Nordea Liv	OP-Liv	Fennia Liv
4,50 %	4,50 %	4,50 %	-	12,10 %	4,50 %	5,00 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %
3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	-	3,50 %	-	3,75 %	3,50 %	3,50 %	3,63 %
2,50 %	2,80 %	2,80 %	3,00 %	-	3,00-3,90 %	-	3,75 %	3,00 %	2,50 %	3,63 %
1,50 %	-	-	3,00 %	-	3,75 %	-	-	-	2,50 %	-
0,00 %	-	-	3,00 %	-	-	-	3,75 %	3,00 %	-	-
Individuella pensionförsäkringar berättigade till överskottet per garanterad ränta	Aktia Liv	Liv-Alandia	Duo	Suomi-bolaget *	Tapiola Liv *	Kaleva *	Mandatum Life	Nordea Liv	OP-Liv	Fennia Liv
4,50 %	4,50 %	4,50 %	-	9,90 %	4,50 %	-	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %
3,50 %	4,00 %	4,00 %	3,50 %	-	4,10-4,40 %	-	4,25 %	3,50 %	4,00 %	3,93 %
2,50 %	4,00 %	4,00 %	3,50 %	-	3,50-4,40 %	-	4,25 %	3,00 %	4,00 %	3,93 %
1,50 %	-	-	3,50 %	-	4,60 %	-	-	-	4,00 %	-
0,00 %	-	-	3,50 %	-	-	-	4,25 %	3,25 %	-	-
Gruppensionsförsäkringar berättigade till överskottet per garanterad ränta	Aktia Liv	Liv-Alandia	Duo	Suomi-bolaget *	Tapiola Liv *	Kaleva *	Mandatum Life	Nordea Liv	OP-Liv	Fennia Liv
4,50 %	-	-	-	-	-	-	-	4,50 %	-	-
4,25 %	-	-	-	-	4,25 %	-	4,25 %	-	-	-
3,50 %	4,00 %	4,00 %	-	4,50 %	4,00-4,30 %	-	4,25 %	3,50 %	4,00 %	3,93 %
2,50 %	4,00 %	4,00 %	-	-	4,50 %	-	-	3,00 %	4,00 %	-
1,50 %	-	-	-	-	4,50 %	-	-	-	4,00 %	-
0,00 %	-	-	-	-	-	-	4,25 %	3,25 %	-	-

* Ömsesidigt försäkringsbolag.

Källa: Finansinspektionen.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

13 (24)

I avsnitt 3.7 beskrevs olika åsikter om en skälig fördelning av överskott mellan försäkringstagarna. I tabellerna 4.5 och 4.6 kan man observera att bolagen har varierande utbetalningspraxis. Inom bolagen är totalavkastningens variation inte stor. Visserligen har man hållit fast vid de utlovade beräkningsräntorna. Försäkringsgrenarna har betonats på olika sätt. Dessutom har man i vissa företag kunnat få bättre avkastning med låg beräkningsränta än med höga beräkningsräntor.

4.5 Sammanfattning av livförsäkringsbolagens användning av överskott

Livförsäkringsverksamhet är långsiktig verksamhet som påverkas av både försäkrings- och finansmarknadernas cykler. Därför kan iakttagande av skälighetsprincipen bedömas tillförlitligt först på basis av uppgifter från flera år. Bedömningen påverkas dessutom av det långsiktiga avkastningskravet för det kapital som är bundet till försäkrings- och investeringsriskerna. På basis av ett eller två år kan man ännu inte göra särdeles långtgående slutsatser om iakttagande av skälighetsprincipen.

Bolagen delade inte ut dividender för åren 2008 och 2009 p.g.a. det dåliga resultatet år 2008. Däremot hade bolagen delat ut dividender strax före utredningsperioden. Tilläggsförmånerna som utbetalades på basis av det första året var bättre än de som utbetalades det andra året men som dock uppfyllde de av bolagen publicerade målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner. Skälighets- och kontinuitetsprinciperna iakttogs enligt vår mening.

Såsom man kan se i figur 4.6 har bolagen olika kapitalstrategier. Det nya solvens- och övervakningssystemet som följer Solvens II kommer att vara en utmaning för bolagen då bolagets solvensställning fluktuerar mera än tidigare.

Finansinspektionen anser att den till skälighetsprincipen hörande kontinuitetsprincipen iakttogs och att bolagen följde sina fastställda principer för utbetalningen av tilläggsförmåner. Dessutom hade bolagen beaktat skäligheten mellan sina kunders olika försäkringar.

5 Målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner samt förverkligandet av målsättningarna

5.1 Allmänt

I det följande jämförs och analyseras målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner samt redogörelserna över hur dessa målsättningar har uppfyllts, vilka bolagen publicerat på sina egna webbplatser. I bilaga 3 sammanställs adresserna för bolagens webbplatser som behandlar skälighetsprincipen. Adresserna kontrollerades och uppdaterades den 25 oktober 2010.

5.2 Att hitta informationen

På några bolags webbplatser går det ganska lätt att hitta information om skälighetsprincipen. Det är dock svårt att hitta information om skälighetsprincipen på flera bolags webbplatser och den går att hitta bara då man vet att ett sådant dokument finns på sidorna. Dessutom har många bolag ur skälighetsprincipens synvinkel relevant information i andra delar av webbplatsen, särskilt i anslutning till bokslutsuppgifterna. För att underlätta läsningen kunde dokumentet som behandlar skälighetsprincipen ha en hänvisning eller adress till försäkringsbolagets övriga dokument som behandlar centrala komponenter, såsom placeringsstrategi, solvens och riskhantering, ur skälighetsprincipens synvinkel.

Det är dock viktigt att kunden på basis av informationen på webbplatsen kan skapa en tillräcklig helhetsbild av både livförsäkringsbolagets ekonomiska situation och fastställandet av tilläggsförmånerna som gäller den egna försäkringen.

Dessutom ska informationen riktas till vanliga kunder. Ur kundens synvinkel är det t.ex. inte tillräckligt att den erfordrade informationen bara finns i bokslutinformaten.

5.3 Målsättningar för tilläggsförmåner

Nästan alla försäkringsbolag meddelar någon form av målsättning för nivån eller totalavkastningsnivån för tilläggsförmånerna. I sistnämnda fall räknar man ihop beräkningsräntan och tilläggsförmånen. Oftast hänvisar man i den förväntade totalavkastningen till avkastningen av fem eller tio års masskuldebrevslån (jfr figur 4.2).



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

14 (24)

I det följande har det kopierats målsättningar för tilläggsförmåner från olika livförsäkringsbolags webbplatser:

Målsättningar för tilläggsförmåner	
Aktia Liv	... har som långsiktigt mål att åt försäkringar berättigade till tilläggsförmåner under ett längre tidsperspektiv ge en totalavkastning, som är jämförbar med avkastningen på finska statens masskuldebrevslån. Med totalavkastning avses summan av beräkningsräntan och de årligen fastställda kundgottgörelserna före kostnader och skatter. Bolagets mål är att totalavkastningen på de räntebundna pensionsförsäkringarnas besparingar är högre än avkastningen på finska statens tioåriga masskuldebrevslån, och på de räntebundna spar- och placeringsförsäkringarnas besparingar på samma nivå, som avkastningen på finska statens femåriga masskuldebrevslån.
Liv-Alandia	... strävar till att summan beräkningsräntan och de årliga fastställda kundgottgörelserna på de räntebundna pensionsförsäkringarnas besparingar är högre än avkastningen på finska statens tioåriga masskuldebrevslån, och på de räntebundna spar- och placeringsförsäkringarnas besparingar på samma nivå som på avkastningen på finska statens femåriga masskuldebrevslån.
Duo	... mål är att på lång sikt ge försäkringsbesparingar som berättigar till vinstutdelning en total gottgörelse som före kostnader och skatt är minst avkastningen på Finska statens långa masskuldebrevslån. För sparförsäkringarna är målnivån en avkastning som motsvarar räntenivån på masskuldebrevslån med 5 års maturitet och för pensionsförsäkringarna masskuldebrevslån med 10 års maturitet.
Suomi-bolaget	Tavoitteena on jakaa vuosittain lisäetuina se määrä, jolla yhtiön olemassa oleva vakavaraisuuspääoma ylittää yhtiön operatiivisen toiminnan vaatiman vakavaraisuuden.... *
Tapiola-Liv	... mål är att på lång sikt och före kostnader och skatter utbetala till försäkringsbesparingarna som är berättigade till utdelning av överskottet en totalåterbäring som vid pensionsförsäkringar överstiger räntenivån för masskuldebrevslån med en löptid på minst 10 år emitterade av staterna i euroområdet och vid sparlivförsäkringar räntenivån för statslån med en löptid på 5 år. Målet för fonderande riskförsäkringar är en positiv reell totalränta.
Kaleva	... tavoite on jakaa vakuutusille lisäetuna niiden tuottamaa ylijäämää mahdollisimman oikeudenmukaisesti. ... yhtiöllä on merkittävästi säästövakuutuksiin liittyvää ylimääräistä varallisuutta. ... Tämän ylijäämän palauttamiseksi on vuosittain annettavien asiakashyvitysten rinnalle kehitetty vakuutuksen päätyttyä määräytyvä ylimääräinen lisäetu. Tavoitteena on jakaa ylimääräinen lisäetu vakuutusten kesken ansaintaperiaatteen mukaisesti.... *
Mandatum Life	... mål är att före kostnader och skatter ge de försäkringsbesparingar som är berättigade till vinstutdelning en totalåterbäring som är minst lika stor som avkastningen på finska statens långa masskuldebrevslån. I sparförsäkringar är målet en totalåterbäring som motsvarar räntenivån i masskuldebrevslån med en löptid på 5 år. I pensionsförsäkringar är målet en totalåterbäring som motsvarar räntenivån i masskuldebrevslån med en löptid på 10 år.
Nordea Liv	Bolaget strävar på lång sikt efter rättvisa och konkurrenskraftiga tilläggsförmåner mellan försäkringarna i proportion till övriga försäkringsbolag och till övriga placeringsformer.
OP-Liv	... beviljar bolaget tilläggsförmåner om försäkringsbestånden har gett överskott.
Fennia Liv	... mål är att ge försäkringsbesparingarna på de försäkringar som är berättigade till utdelning av överskottet på lång sikt minst bruttoavkastningen enligt den riskfria räntan.

* Bolaget har inte publicerat texten på svenska.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

15 (24)

Lagförändringen angående skälighetsprincipen hade som mål att förbättra och öka den information som ska ges till kunderna. Därför ska försäkringsbolagen sträva efter att berätta så klart, konkret och utförligt som möjligt om tilläggsförmånernas förväntade nivå och variation. Bolag som inte offentliggjort konkreta målsättningar har dock jämfört totalavkastningen med någon referensavkastning då de har bedömt uppfyllelsen av målsättningarna.

Om avkastningen på obligationer används som referensavkastning kan referensavkastningen fluktuera betydligt från år till år kring det långsiktiga medeltalet samt omfatta även längre cykler. När man bedömer uppfyllelsen av målsättningarna för tilläggsförmåner (avsnitt 5.8) bör man ta detta i beaktande.

Bolagen har konstaterat om målsättningarna för fördelningen av överskottet till kunderna och mellan kunderna att de inte är bindande för bolagen. Bolagen har uttryckt saken på olika sätt på sina webbplatser.

I lagen talas det om mål och enligt lagens ordalydelse kan det hända att bolaget inte uppnår sina mål. Dessutom ska man komma ihåg att tilläggsförmånerna inte får äventyra bolagets solvens. Lagens mål är dock att skydda kunden så att det redan i anbudsskedet beskrivna avkastningsmålet kan uppfyllas i praktiken. Därmed ska bolaget ha en motivering ifall man avviker från detta mål. En betydande förändring av solvensställningen kan vara en dylik motiverad orsak till att ändra målsättningen.

5.4 Utbetalningsmålsättningar

Bolagen berättar följande om sina målsättningar för utbetalningen av överskott:

Utbetalningsmålsättningar	
Aktia Liv	Bolagets mål är att stöda långsiktigt sparande och bolaget anser det vara skäligt att betala en högre totalavkastning åt pensionssparande än för spar- och placeringsförsäkringar med motsvarande beräkningsränta.
Liv-Alandia	På grund av koassuransavtalet med Aktia Livförsäkring, bör Liv-Alandia av praktiska orsaker ge samma kundgottgörelser som Aktia Livförsäkring.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

16 (24)

Duo	... styrelse fastställer årsräntan och tilläggsräntan årligen och på deras belopp inverkar bl.a. allmänna räntenivån, bolagets framgång i placeringsverksamheten på lång sikt, nivån på försäkringens beräkningsränta och bolagets solvens. Dessutom beaktas i års- och tilläggsräntan, om bolaget för i frågavarande försäkringsslag bör gardera sig för framtida högre ersättningskostnader än förväntat, beroende bl.a. på en betydande förändring i de försäkrades dödlighet. För riskförsäkringarna tillämpas skälighetsprincipen för dödsfallsskyddens del i form av förhöjda ersättningsbelopp eller premierabatter.
Suomi-bolaget	Jaettaessa erilaisille vakuutuksille lisäetuja otetaan huomioon Suomi-yhtiön vanhoille asiakkailleen ... antamat ehdolliset lupaukset ja muut ylijäämän määrään vaikuttaneet tekijät (vakuutusopimuksen mukainen laskuperustekorko, kuolevuuskehitys yms.). *
Tapiola Liv	På riskförsäkringar tillämpas skälighetsprincipen genom att den del av överskottet på riskrörelsen som inte reserveras för fluktuationer i riskrörelsen ges kunder i form av premierabatter eller avgiftsfria höjningar av riskförmåner. Den ovan nämnda målsatta totalavkastning som kollektivt fastställts för alla pensionsförsäkringar och sparlivförsäkringar tillämpas på enskilda försäkringsavtal genom att man vid fastställandet av återbäringarna beaktar den allmänna räntenivån och hur kraftigt den fluktuerar, hur bolaget har lyckats i placeringsverksamheten, beräkningsräntan på respektive försäkring, kostnader för förvaltning av försäkringen, försäkringsposter som används för att täcka driftskostnader samt bolagets solvens. Vad gäller kundåterbäringsnivån så beaktas per försäkringsgren behovet att skapa beredskap för avsevärt stigande framtida skadekostnader bl.a. till följd av ändringar i dödligheten. Totalräntan på kundens försäkringsbesparingar består av beräkningsränta och kundåterbäringar. ... Olika faktorer påverkar totalräntan på avtalen enligt följande: En lägre beräkningsränta eller en högre andel som används för att täcka driftskostnader kan höja totalräntan och för långsiktiga produkter för bundet sparande, såsom pensionsförsäkringar, betalas en högre totalränta än för försäkring som fritt kan återköpas. I vissa avtal kan totalräntan vara lägre än den högsta tillämpade beräkningsräntan.
Kaleva	... ottaen kohtuullisessa määrin huomioon sekä näille vakuutuksille annettavien lisäetujen kokonaismäärän että niiden jakautumisen osalta näiden vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja muodostumistapa. ... Ylimääräisen lisäedun suuruus riippuu yhtiön vakavaraisuuden lisäksi kunakin vuonna vakuutuksessa olleista varoista sekä laskuperustekorosta, asiakashyvityksistä ja yhtiön pääomien tuotoista. *
Mandatum Life	... styrelse fattar årligen beslut om tilläggsförmånerna. Förmånsbeloppet påverkas bl.a. av den allmänna räntenivån, hur bolaget har lyckats med sin placeringsverksamhet på lång sikt, nivån på försäkringens beräkningsränta samt bolagets solvens. Nivån påverkas också av huruvida bolaget för det ifrågavarande försäkringsslagets del i framtiden måste förbereda sig för högre ersättningsutgifter än väntat på grund av bl.a. betydande ändringar i de försäkrades förväntade livslängd.

* Bolaget har inte publicerat texten på svenska.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

17 (24)

Nordea Liv	Då tilläggsförmåner fördelas mellan olika försäkringar använder bolaget som hjälp en prissättningsmodell som baserar sig på en finansieringsteori, med vilken olika försäkringars placeringsrisk dimensioneras. Till exempel en försäkring till vilken bolaget inte har garanterat avkastning i framtiden (beräkningsgrundsrenta 0 %), omfattar en betydligt större placeringsrisk till kunden än en försäkring till vilken bolaget har garanterat till exempel en avkastningsgaranti på 4,5 %. Således är den förstnämnda försäkringen i princip berättigad till en större andel av de tilläggsförmåner som eventuellt beviljas. Även försäkringstiden och rätt att utta medel före försäkringen upphör (återköpbarhet) inverkar på rätten att få en andel av de tilläggsförmåner som eventuellt beviljas. Till exempel pensionsförsäkringar, som har lång försäkringstid och vari återköp är begränsade, har i princip rätt till en större andel av de tilläggsförmåner som eventuellt beviljas.
OP-Liv	Eftersom beräkningsräntorna (4,5 % – 1,5 %) varierar mellan olika försäkringsbestånd, strävar bolaget också efter att den totalränta som återbärs inte ska bero på beräkningsräntan. Målet är också att långfristigt och bundet sparande, såsom pensionsförsäkringar, får större återbäringar än kortfristiga försäkringsbesparingar där återköp är vanliga. I riskförsäkringar kan överskott uppstå, om premierna är större än de ersättningar som utbetalas på basis av riskförsäkringarna och de driftskostnader som behövs för att handlägga ersättningarna. Med hjälp av överskottet kan bolaget följande år utbetala större ersättningar än vad som lovats eller debitera rabatterade premier.
Fennia Liv	Försäkringens duration och rätt till återköp tas i beaktande då de extra förmånerna delas ut. Beloppet på den utdelade avkastningen bestäms på basis av de långsiktiga nettointäkterna för bolagets placeringar. ... I beloppet av den tilläggsränta som gottskrivs försäkringen tas avtalets beräkningsräntenivå i beaktande. När bolagets nettointäkter för placeringar är låga sänks nivån på de extra förmånerna. Totalräntan på försäkringar med en lägre beräkningsränta kan då underskrida den högsta beräkningsräntan. Då placeringarnas nettoavkastning är hög, kan försäkringar med en lägre beräkningsränta få en högre totalränta än försäkringar med en högre beräkningsränta. ... I risklivförsäkringarna tillämpas den så kallade skälighetsprincipen i dödsfallsskyddet för namngivna försäkringsgrupper i form av höjda ersättningsbelopp.

I utbetalningsmålen har uppmärksamheten riktats på beskrivningen av hur tilläggsförmånerna utbetalas mellan kunderna. Detta är viktigt. Finansinspektionen påminner dock bolagen om att de i fördelningsmålen även borde beskriva hur fördelningen sker mellan kunderna och ägarna.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

18 (24)

5.5 Solvensens effekt

Enligt försäkringsbolagslagen ska man i allmänhet tilläggförmåner inte äventyra möjligheterna att uppfylla solvenskrav. I det följande finns ett sammandrag av vad försäkringsbolagen berättar om beaktande av solvenskravet vid beviljande av tilläggförmåner. Två försäkringsbolag beskriver sitt kvantitativa solvensmål.

Solvensens effekt	
Aktia Liv	Dessutom skall bolagets solvens hållas på en nivå som möjliggör utdelningen av kundgottgörelser och av vinster till aktieägarna. ... Tilläggförmånerna får inte äventyra bolagets möjligheter att uppfylla gällande solvenskrav.
Liv-Alandia	Dessutom skall bolagets solvens hållas på en nivå som möjliggör utdelningen av kundgottgörelser och av vinster till aktieägarna.
Duo	... styrelse fastställer årsräntan och tilläggsräntan årligen och på deras belopp inverkar ... bolagets solvens.
Suomi-bolaget	Tämä vakavaraisuusvaade määrittellään siten, että se vastaa A-luottoluokituksen omaavan yhtiön vakavaraisuusvaadetta eli 99,9 prosentin todennäköisyydellä yhtiö on toimintakykyinen vuoden kuluttua. ... Lisäeduilla ei kuitenkaan missään tilanteessa vaaranneta viranomaisten asettamia vähimmäisvaatimuksia yhtiön vakavaraisuudelle. *
Tapiola Liv	Målet är en kvalitativ och kvantitativ solvens som inte begränsar utbetalningen av de målsatta tilläggförmånerna till kunderna.
Kaleva	Tilläggförmånerna får inte äventyra uppfyllandet av de enligt lag bestämda solvenskraven...
Mandatum Life	... styrelse fattar årligen beslut om tilläggförmånerna. Förmånsbeloppet påverkas ... bolagets solvens.
Nordea Liv	Bolagets solvensmål är att i lagstiftningen eller andra bestämmelser definierade verksamhetskapital och bevakningsgränsens relation är minst 110 %.
OP-Liv	En del av överskottet reserveras för att täcka kostnaderna för det kapital som fås av ägarna och vid behov också för att stärka solvensen.
Fennia Liv	Nivån på de extra förmånerna begränsas av de av ägarna fastställda avkastningskraven på kapitalet samt av bolagets solvensmål. Solvensmålet uppställs så att alla solvensgränser som lagstiftarna förutsätter överskrids och så att bolaget kan ta risker i sin placeringsverksamhet i den mån som placeringsplanen förutsätter för att det årligen fastställda avkastningsmålet skall uppnås.

* Bolaget har inte publicerat texten på svenska.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

19 (24)

5.6 Kontinuiteten av tilläggsförmånernas nivå

Enligt försäkringsbolagslagen ska man i allmänhet sträva efter kontinuitet, dvs. undvika stora årliga förändringar då man beviljar tilläggsförmåner. I det följande finns ett sammandrag av vad försäkringsbolagen berättar om tilläggsförmånernas kontinuitet. Därav framgår det att man redogör för frågan mycket generellt utan en mer precis kvantifiering. I en granskning över ett längre tidsintervall borde den årliga variationen dock annars också utjämnas.

Kontinuiteten av tilläggsförmånernas nivå	
Aktia Liv	Vid fastställande av nivån på tilläggsförmåner eftersträvas en kontinuitet.
Liv-Alandia	... skall bolagets solvens hållas på en nivå som möjliggör utdelningen av kundgottgörelser...
Duo	I nivån på tilläggsförmånerna eftersträvas långsiktighet.
Suomi-bolaget	Yhtiö pyrkii lain edellyttämällä tavalla jatkuvuuteen lisäetujen osalta, vaikkakin lisäedut tulevat jatkossa todennäköisesti heilahtelemaan selkeästi aiempaa enemmän. *
Tapiola Liv	... strävar efter att hålla kundåterbäringarna på en stabil nivå genom att jämna ut fluktuationen i placeringsintäkter så att man under placeringsmässigt framgångsrika år reserverar en del av överskottet för att utdelas senare.
Kaleva	Tilläggsförmånerna får inte äventyra ... kontinuiteten av tilläggsförmånernas nivå.
Mandatum Liv	Lisäedut eivät saa vaarantaa ... lisäetujen tason jatkuvuutta. *
Nordea Liv	Bolaget strävar efter kontinuitet för de beviljade tilläggsförmånerna genom att ställa upp målet att nivån på tilläggsförmånerna inte ändras nämnvärt från år till år, inte mer än bolagets solvens och det allmänna marknadsläget förutsätter.
OP-Liv	Kundåterbäringarnas storlek fastställs årligen och vid utbetalningen av återbäringarna strävar bolaget efter kontinuitet, dvs. att jämna ut skillnaden mellan goda och dåliga år.
Fennia Liv	Vad gäller nivån på de extra förmånerna strävar vi efter kontinuitet, då överskottet från placeringsintäkterna kan periodiseras till att utdelas som en extra förmån till den ifrågavarande gruppen försäkrade under kommande år.

* Bolaget har inte publicerat texten på svenska.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

20 (24)

5.7 Bedömning av iakttagande

Dessutom ska försäkringsbolaget enligt försäkringsbolagslagen årligen på sin webbplats och i sitt bokslut publicera en redogörelse över hur målen för tilläggsförmånerna har uppfyllts och motiveringar varför målen eventuellt inte har uppfyllts. En del av informationen finns dock endast i bokslutsinformationen som bolagen publicerat på sina webbplatser. Informationen borde dock enligt Finansinspektionens syn finnas i själva dokumenteringen av skälighetsprincipen eller vara länkad till den. I det följande finns ett kort grovt sammandrag av informationen som finns på webbplatserna.

Bedömning av iakttagande	
Aktia Liv	Aktia har meddelat några av bokslutets nyckeltal. De senaste kundgottgörelserna har beskrivits, liksom totalavkastningen från en tidsperiod på fem år. Referensavkastningen är masskuldebrevslån.
Liv-Alandia	Liv-Alandia har i anslutning till redogörelsen över uppfyllelsen hänvisat till Aktias tilläggsförmåner. "Tack vare det stora verksamhetskapitalet har Liv-Alandia möjlighet att ge samma gottgörelser som Aktia Livförsäkring utan att tära på solvensen."
Duo	Uppfyllelsen har inte redogjorts för.
Suomi-bolaget	Suomi-bolaget har framställt besluten om tilläggsförmåner från fyra år. Beräkningsräntan, tilläggsförmånen och gottgörelsen har framställts, liksom redogörelse för avvikelser från målsättningen.
Tapiola Liv	Bokslutets nyckeltal har inte presenterats skilt. Totalavkastningen har beskrivits mångsidigt för en period på 10 år. Specificeringarna har gjorts för olika försäkringstyper och beräkningsräntor. Som referensränta är det av Europeiska centralbanken publicerade avkastningsindexet för skuldebrev från euro-områdets stater.
Kaleva	Kaleva har presenterat bokslutets nyckeltal på ett mångsidigt sätt för en period på sju år. Dessutom har man beskrivit det senaste årets kundgottgörelse och tilläggsförmånen som hör till gamla försäkringar.
Mandatum Life	Mandatum Life har berättat om några till bokslutet hörande nyckeltal skilt för två år. Dessutom har gottgörelserna beskrivits mångsidigt från år 2000. Som referensavkastning fungerar statens obligationslån.
Nordea Liv	Bokslutets nyckeltal har inte presenterats skilt. Totalgottgörelserna har presenterats skilt för liv- och pensionsförsäkringar för 10 år. Totalavkastningen har jämförts med euriborräntorna (referensavkastningen hade inte definierats explicit i fördelningsmålen).
OP-Liv	OP-Liv har berättat om några av bokslutets nyckeltal. Den genomsnittliga totalavkastningen samt resultateffekten har meddelats för två år. Dessutom har totalavkastningen jämförts med Finska statens skuldebrevslån (referensavkastningen hade inte definierats explicit i fördelningsmålen).
Fennia Liv	Bokslutets nyckeltal har inte presenterats skilt. Alla kundgottgörelser hade listats enligt beräkningsränta från och med år 2004. Jämförelse med referensavkastning saknades.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

21 (24)

Finansinspektionens allmänna observation är att besparingarnas totalavkastning överskrider referensavkastningen.

Bolagens redogörelser för uppfyllelsen av målen varierar avsevärt. En del av bolagen offentliggör bara totalgottgörelserna i jämförelse med referensräntorna, medan en del av försäkringsbolagen offentliggör mera täckande redogörelser över uppfyllelsen av målen över ett längre tidsintervall samt motiveringar varför målen eventuellt inte har uppnåtts.

Jämförelsen av totalavkastningar med referensavkastningar på längre sikt är i sig ett åskådligt framställningssätt eftersom det av jämförelsen framgår både nivån på och fluktuationerna i referensavkastningen samt bolagets beslutsfattning som har att göra med kundgottgörelser. Åskådliga diagram skulle underlätta tolkningen.

Finansinspektionen anser att bolagen i fortsättningen ska ge information om totalavkastningen enligt den av bolaget tillämpade graderingen för kundgottgörelser. Om rena riskförsäkringar får tilläggsförmåner bör dessa förmåner redogöras för.

Enligt Finansinspektionens åsikt vore det naturligt att vid bedömningen av uppfyllelsen berätta hur placeringsverksamhetens avkastning, solvensen och övriga bakgrundsfaktorer har påverkat beslutsfattandet. Detta är viktigt särskilt om målen inte har uppnåtts.

5.8 Sammanfattning av informationen om utbetalningen av tilläggsförmåner

Det största problemet var enligt Finansinspektionens utredning om skälighetsprincipen den publicerade informationens kvalitet. Allmänt taget hade dokumenten om skälighetsprincipen utvecklats avsevärt under de två år som lagändringen har tillämpats, men dock kan de förbättras ytterligare. Finansinspektionen har nedtecknat följande goda praxis som tillämpas av vissa bolag:

- Dokumenteringen har inkluderats som en central del i produktbeskrivningarna.
- Tilläggsförmånernas utbetalningsmål har konkretiserats.
- I informationen om skälighetsprincipen har man nämnt förutom avkastningsmålen även osäkerhetsmomenten som hör till dem.

- Beskrivningen av uppfyllelsen av målsättningarna för tilläggsförmånerna har inte begränsats till två år utan man har strävat efter att framhäva tilläggsförmånernas kontinuitet.
- Totalavkastningen på årsnivå har presenterats tydligt för varje produkt och beräkningsränta.
- I beskrivningarna har man använt åskådliga grafer och tabeller.

Finansinspektionen uppmanar livförsäkringsbolagen att utveckla sin dokumentering om skälighetsprincipen och Finansinspektionen ämnar fortsätta diskussionen med bolagen om utvecklingen av dokumenteringen samt ge råd om presentationen av informationen.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

22 (24)

Bilaga 1

Källförteckning

Cummins D., Lamm-Tennant J. 'Capital structure and the cost of capital in the property-liability insurance industry', Insurance, Mathematics and Economics, 1994, 15:187-201

Europaparlamentets och rådets direktiv om livförsäkring 2002/83/EG

Europaparlamentets och rådets direktiv Solvens II 2009/138/EG

Fama and French, 'Industry costs of equity', Journal of Financial Economics 43 (1997) 153-193

Finansinspektionen, Finansiell ställning och risker i företagen under tillsyn 1/2009

Finansinspektionen, Finansiell ställning och risker i företagen under tillsyn 2/2009

Finansinspektionen, Finansiell ställning och risker i företagen under tillsyn 1/2010

Finansinspektionen, Finansiell ställning och risker i företagen under tillsyn 2/2010

Hallituksen esitys eduskunnalle suomalaisia vakuutusyhtiöitä ja vakuutuksenvälittäjiä koskevan lainsäädännön muuttamisesta 330/1994

Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi vakuutusyhtiölaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 13/2008

Järvelä Heli, Vakuutustalous, Finanssi- ja vakuutuskoulutus, 2004

Jokela Teemu, Lammi Veera, Lohi Ilkka & Silvola Timo, Vapaaehtoinen henkilövakuutus, Finanssi- ja vakuutuskoulutus, 2009

Klumpes P., Morgan K., Solvency II versus IFRS: Cost of Capital Implications for Insurance Firms, ASTIN Colloquium 2008

Knupfer Samuli & Puttonen Vesa, Moderni rahoitus, WSOY, 2009

Försäkrings- och finansrådgivning, Perus- ja vertailutietoa lainaturvakuutuksista, 29.10.2009

Försäkrings- och finansrådgivning, Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas, 1.7.2008

Lag om försäkringsavtal 543/1994

Försäkringsbolagslag 521/2008

Rantala Jukka & Pentikäinen Teivo: Vakuutusoppi, Finanssi- ja vakuutuskoulutus, 2009



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

23 (24)

Bilaga 2

Livförsäkringsbolagen som är med i utredningen

Följande finländska livförsäkringsbolag är med i utredningen:

- Aktia Livförsäkring Ab (Aktia Liv)
- Försäkringsaktiebolaget Liv-Alandia (Liv-Alandia)
- Livförsäkringsaktiebolaget Duo (Duo)
- Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Suomi (Suomi-bolaget)
- Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Tapiola (Tapiola Liv)
- Ömsesidiga Försäkringsbolaget Kaleva (Kaleva)
- Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö (Mandatum Life)
- Nordea Livförsäkring Finland Ab (Nordea Liv)
- OP-Livförsäkrings Ab (OP-Liv)
- Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv (Fennia Liv)

De i utredningen använda kortare namnen står inom parentes.

Yritysten Henki-Tapiola (= Företagens Livförsäkring Tapiola) fusionerades med sitt moderbolag Henki-Tapiola den 31 december 2009 och talen för Henki-Tapiola och Yritysten Henki-Tapiola för år 2008 har räknats ihop.



Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2009

13.12.2010

24 (24)

Bilaga 3

Adresser till sidor på livförsäkringsbolagens webbplatser som behandlar skälighetsprincipen

I det följande har webbplatsernas adresser listats bolagsvis (situationen den 27 maj 2010). På dessa adresser hittar man målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner samt uppfyllelsen av dessa:

Webbplatser	
Aktia Liv	http://www.aktia.fi/c/document_library/get_file?uuid=d9b22b66-f3f8-45a7-8043-42a54e47eb62&groupId=10143
Liv-Alandia	http://www.alandia.com/files/microsoft_word_skalighetsprincipen_hemsidan.pdf
Duo	http://www.henkiduo.fi/duo/duon-tiedotteita/kohtuusperiaate
Suomi-bolaget	http://www.suomi-yhtio.fi/Asiakasedut/default.htm
Tapiola Liv	http://www.tapiola.fi/www/Tapiola_ryhma/Taloudellisia_tietoja/Kohtuusperiaatteen_soveltaminen_+ja_lisaetutavoitteet.htm http://www.tapiola.fi/NR/rdonlyres/64B786BC-352E-4998-B854-1EA3D41076CF/0/Lisaetu-jenjakamistakoskevientavoitteidentoteutuminenvuosina19982009.pdf
Kaleva	http://www.mandatumlife.fi/public/sbd/hs.nsf/putket/vakuutusyhtiokaleva?opendocument&level=2&open=4&page=1ea4f299bdc60a6cc225769000331e6f&tab
Mandatum Life	http://www.mandatumlife.fi/public/sbd/hs.nsf/putket/yritystietoa?opendocument&level=2&open=11&page=51a62d5a9581e5b3c22576350029400a&tab=4 http://www.mandatumlife.fi/public/sbd/hs.nsf/sivut/254f508a95f143c0c22576c7005f4f5d
Nordea Liv	http://www.nordea.fi/sitemod/upload/root/fi_org/appx/fin/hen/selekta/pdf/Kohtuusperiaate_230908.pdf
OP-Liv	https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151042774&srcpl=4
Fennia Liv	http://www.fennia.fi/OikeudellistaTietoa/OikeudellistaTietoaKohtuusperiaate.htm http://www.fennia.fi/Popup/HFAsiakashyvitykset.htm

